

Herr redaktör,

Jag har i dagarna uppmärksammats på att boken Vrak och sjöolyckor vid Västerbottens kust recenserats i nr 4/1983 av Meddelanden från marinarkeologiska sällskapet av Christer Westerdahl, Örnsköldsvik. Det är samma anmälan, som han sommaren 1983 hade införd i Västerbottens Folkblad, Umeå.

Det är tacknämligt att boken ägnats så stort utrymme. Men det finns påståenden, som kanske fordrar genmäle. Han antyder att inget samarbete skulle ha ägt rum med museifolk, vrakforskare och sportdykare. Lustigt, det var just sådant samarbete jag bedrev i nästan 20 år. I åtskilliga omgångar har sjöhistoriska museets kartotek genomgåtts, museerna i Umeå och Skellefteå har inventerats, Lloyds i London, Norsk Sjöfartsmuseum i Oslo har rådfrågats, domböcker har genomgåtts, föredrag har hållits för kontaktskapande, liksom tidningsartiklar skrivits, vilket allt framgår av källhänvisningarna. Sportdykare har rådfrågats, de har både hjälpt och hjälpts, kustbor har intervjuats. Det har varit ett trevligt samarbete.

Christer Westerdahl satt som ung student själv hemma hos mig en hel lång kväll och fick ta del av mitt arbete. Han "pryade" på museet i Umeå och hade den sommaren full tillgång till menuskriptet, som låg i minst två år och väntade på tur för tryckning. Det torde ha varit en öppenhet från min sida som i forskarsammanhang kan betecknas som unik.

Han säger att vi rör oss i helt skilda sfärer. Alldeles riktigt. Han är marinarkeolog, jag är historiker. Just nu är jag involverad i ett forskningsprojekt vid historiska institutionen i Umeå om folket i försvaret/ se forskningsrapport nr 3/1983 från institutionen/. Huvudavsikten med Vrak och Sjöolyckor, var att tala om för människorna som bor vid kusten och som har sommarstugor där vad som hänt, vad som finns utanför stranden. Meningen är också att boken skall kunna ge sportdykare och andra intresserade uppslag för egen forskning. Jag har fått många bevis för att boken kommit att fungera på det sättet.

Vid Umeå universitet brukar många forskare hävda att det är viktigare att komma ut med ett arbete så att man får börja att diskutera än hålla på och fila på det i all oändlighet. Men den filosofin kanske Christer Westerdahl som är uppfostrad vid ett annat universitet inte känner till?

Det görs i recensionen stort nummer av att en sjöolycka från år 1643, vilken betecknas som Norrlandskustens äldsta dokumenterade förlisning, inte finns med. Det tycker även jag är beklagligt. Det handlar om en kronan tillhörig bojort, ett litet, ganska primitivt fartyg / se t.ex. Sam Svensson Segel genom sekler, Sthlm 1962/. Men de skrifter, där Christer Westerdahl skrivit om förlisningen ingår inte i min vardagsläsning. Ingen har heller så fäst sig vid uppgifterna att man funnit det värt att visa mig på dem och Westerdahl själv har inte visat den samarbetsvilja han efterlyser genom att t.ex. skicka klipp. Kanske vi kunnat få med den i boken om vi uppmärksammats i tid på det sena fyndet. Om det finns kvar något av detta fartyg, som för över 300 år sedan bröts sönder nära stranden skall bli intressant att följa. Jag lycksönskar till letandet.

En källa som var okänd för mig under excerperingen och sannolikt även för Sjöhistoriska museets folk för ett antal år sedan är Svea hovrätts domböcker med olika tingsrätters utslag. Den som bearbetat denna källa på Riksarkivet för Sjöhistoriska museets räkning under senare år är jur.dr. Ilgar Arens. Hans utdrag som berör Västerbottenskusten från slutet av 1600-talet, början av 1700-talet har ställts till mitt förfogande av Sjöhistoriska museet. De kommer i bearbetad form att publiceras i ett av Västerbottens museums kommande kvartalshäften som komplement till Vrak och ... Där kommer också att återfinnas vissa kompletterande vrakuppgifter från sportdykaren Erik Bjurström, som i 13 år var verksam i det västerbottniska kustområdet. Nu dyker han på fritid i Röda havet.

Christer Westerdahl diskuterar de uppgifter som jag fått av framlidne hembygdsforskaren Otto Lundström i Musum om de Svenska fartygen Stora Hjorten och Kronhjorten 1721. Det är möjligt att man kan avfärda som marinarkeolog, men knappast som historiker. Uppgifterna bör prövas ytterligare. Det kan vara så att dessa fartyg förliste 1714 istället, det år då ryska flottan invaderade Västerbotten och brände trakten kring Umeå och plundrade staden. Något bör krigsledningen i Stockholm ha gjort för att informera sig om vad som var på gång. Vid det tillfället satte de svenska besättningarna eld på två smärre svenska fartyg i Umeälven, vilket nämnts av krigshistorikern Birger Steckzén och vars uppgifter tas med i ovan nämnda komplement. Det är möjligt att svaret på Otto Lundströms frågor finns i Krigsarkivet och inte på Sjöhistoriska. Det finns över huvud taget mycket att komplettera forskningen med ur historisk synvinkel, åren 1714-1721 med den stora massflykten från Österbotten m.m. Men detta är ej marinarkeologi. Westerdahl nämner att han har vrakpositioner, som vi inte har. Då kan han inte beskylla oss för att ha lånat dem av honom i alla fall. Jag önskar lycka med det arbete han förbereder.

Umeå 30 januari 1984
Kurt Boberg

KURT BOBERG ÄR DÖD

Historikern och redaktören Kurt Boberg avled den första februari i år. Han ägnade många år av stort intresse åt den norrländska sjöfarten. Han hade ett nära samarbete med läns museet i Umeå, som också utgivit resultaten av hans forskning i skrifterna "Västerbottnisk skeppelista" och "Vrak och sjöolyckor vid västerbottenskusten". Kurt Bobergs död innebär en stor förlust för den norrländska forskningen.